Današnja številka obsega 6 strani.

102. štev. V Ljubljani, sobota 26. aprila 1919. II. leto.

Velja v Ljubljani in po pošti:

celo leto . . . K 84·—
pol leta . . . „ 42·—
četrt leta . . . „ 21·—
na mesec . . . „ 7·—

Za inozemstvo:

za celo leto naprej K 95·—
za pol leta „ „ 50·—
za četrt leta „ „ 26·—
za en mesec „ „ 9·—

Jugoslavija

Na pismene naročbe brez pošiljatve denarja se ne moremo ozirati.

Naročniki naj pošiljajo naročnino po nakaznici.

Oglasi se računajo po porabljenem prostoru in sicer 1 mm visok ter 45 mm širok prostor za enkrat 40 vin., za večkrat popust.

Uredništvo je na Starem trgu štev. 19. Telefon štev. 360. Upravništvo je na Marijinem trgu štev. 8. Telefon štev. 44.

Izhaja vsak dan zjutraj. Posamezna številka velja 40 vinarjev.

Vprašanjem glede inseratov i. dr. se naj priloži za odgovor dopisnica ali znamka. — Dopisi naj se frankirajo. — Rokopisi se ne vračajo.

O dogodkih v Parizu. — Kronski svet v Rimu.

Razpoloženje v Italiji. — Koroški Slovenci za ujedinjenje z Jugoslavijo.

V Celovcu zavladala anarhija.

Zrinjski — Frankopan.

(30. aprila 1671. — 27. aprila 1919.)

Bolj kot kdaj prej se letos slavi spomin Zrinjskega in Frankopana, ker se je konečno uresničila ideja jugoslovanske svobode in se more sedaj odkrito govoriti o preteklosti. Prenos njiju zemeljskih ostankov v domovino je ob enem proslava njiju velike misli, za katero sta umrla.

Mi ne slavimo v Zrinjskem in Frankopanu dva hrvatska junaka — ampak ju smatramo za jugoslovanska mučenika, kajti Hrvatska je bila takrat edino zmožna boriti se za našo svobodo in Zrinjski je dobro vedel, da smo Slovenci bratski narod — zato se je njegova zarota širila tudi po naših deželah. Ves ostali Balkan je takrat ječal pod turškim jarmom in turška armada je bila polna slovanskih janičarjev. Zato je Zrinjski upal, da bi se po zvezi s Turčijo razmere za vse na boljše obrnile.

Ako hočemo Zrinjskega prav razumeti, moramo pregledati dogodke pred njegovo zaroto in bomo videli sledeče:

V Avstriji so imeli Čehi, Hrvati in Madžari svoje narodno plemstvo. To plemstvo je ščitilo dedne pravice svojih dežel proti habsburškemu centralizmu. Kaj pa Slovenci? Tudi mi smo imeli nekaj starega plemstva, ki je bilo sicer po večini tuje, toda v 16. steletju je to plemstvo začelo podpirati domačo slovensko kulturo in po naših gradovih se je čitala slovenska knjiga. Turjačani, Kisli i. dr. so bili podporniki Trubarja in reformatorjev. Borili so se proti Gradcu, ki je hotel odločati o vsem. Boji s Turki so privedli naše plemstvo v zvezo s Hrvati. Odpor slovenskega plemstva je bil strt l. 1600., ko je protireformacija zmagala. Sedaj so prišli na vrsto Čehi. Boj je bil hud, kajti Čehi so imeli bolj zavedno plemstvo nego mi. Prišlo je do hudih sporov s Habsburgovci, nazadnje pa do javnega upora l. 1618, s čimer se je začela tridesetletna vojna. L. 1620 so bili Čehi na Beli Gori premagani in eno leto na to je bilo 27 čeških plemičev obglavljenih v Pragi. Tako je bil zlomljen odpor drugega slovanskega naroda v Avstriji.

Hrvatje niso bili toliko nevarni, ker so imeli mnogo dela s Turki. Zato so na Dunaju mislili, da so Turki tih dunajski zaveznik proti narodnemu plemstvu in so celo radi videli, da so stali na hrvatsko-ogrski meji in ropali po plemiških posestvih. L. 1648. je bila 30 letna vojna končana, država je bila oslabljena — zato so se Habsburgovci bali hrvatskega in ogrskega plemstva. Posebno Zrinjski so v tej dobi vzrastli v svojem pomenu, ker so pogosto zmagali nad Turki in tako pomnožili svoje posesti in bogastvo. Narod jih je ljubil, ker so jih branili pred Turki. Bili so pravzaprav popolni gospodarji v deželi. Ako so torej oni morali sami deželo braniti, čemu je treba dunajskega gospostva. Ko je l. 1664. Montecucoli zmagal nad Turki pri Št. Gothardu, je cesar Loopold sklenil tak mir, da je bila sramota. Hrvatske dežele bi bile vedno odprte turškim navalom. Zato je začel Zrinjski misliti na samopomoč in je iskal prijateljev. Našel jih je dovolj, kajti vse dežele so trpele — Dunaj pa je samo žrl. Tako je nastala zarota.

Slovenskega plemstva v tem času ni bilo več. Turjačani i. dr. so bili zvesti sluge Habsburgovcev. In vendar se je tudi pri nas našlo nekaj zaveznikov za Zrinjskega. Najbolj znan je Erazem Tattenbach. O njem imamo nemški roman od Proschka in slov. lepo delo našega Jurčiča. Tattenbach se ni pridružil zaroti iz narodnih vzrokov, niti iz ljubezni do naroda, bili so drugi nagibi, ki so ga vodili. Zato ne igra v zaroti posebno velike uloge. Bil je obglavljen v Gradcu. Mnogo odločnejši od njega je bil Turn - Valsasina, goriški plemenitaž. Tudi ta ni bil Slovenec, a bil je zaklet sovražnik Habsburgovcev. Njegovo geslo je bilo, da je v boju proti Habsburgom vsako sredstvo upravičeno. Ko je bil v preiskavi je iz ječe v Gradcu ušel in menda celo sodnikovo ženo s seboj odpeljal. Pozneje je bil obsojen zaradi udeležbe pri zaroti na 20 let in je umrl v ječi. Zarotniki so bili torej tudi pri nas na Goriškem in Štajerskem, na Kranjskem pa smo bili „zvesti in udani . . .“ Protihabsburgovsko gibanje se je potem preselilo na Ogrsko in se je tam širilo še cela desetletja. Jugoslovanske dežele pa so bile od l. 1671, ko sta padli glavi Zrinjskega in Frankopana brez moči, predane na milost in nemilost habsburgovskim hlapcem.

Tako je habsburgovska nemška oblast zatrla Slovence, Čehe in Hrvate; zatrla je njih plemstvo in dežele so bile brez obrambe. Šele ko so se prebudili narodi in so začeli zopet boj za svojo zemljo — so si izvojevali po bojih enega celega stoletja nazaj svojo samostojnost.

Ako bi se bila uresničila Zrinjskega misel? Slovenske in hrvatske dežele bi se bile združile proti Dunaju v eno celoto: Zrinjski bi bil jugoslovanski kralj; francoski kralj je spočetka podpiral ta načrt — pozneje je pustil Zrinjskega na cedilu; Turke bi bil Zrinjski izigral v korist jugoslovanom. Vse to so vprašanja. Rod Zrinjskih je zatrt, njegovi gradovi zaplenjeni, vse je bilo uničeno. Jugoslovanska zemlja je bila brez obrambe proti Turkom. Zato so pa Turki 12 let na to (1683) stali pred Dunajem in da ga ni rešil Jan Sobieski, poljski kralj, bilo bi po njem. Tako pa so bili Habsburgovci rešeni in so širili svojo oblast po srednji Evropi in zatirali narode dokler jih ni pregnala, najprej francoska revolucija in zdaj svetovna vojna.

Utisi v osvobojeni domovini.

Strašna burja je bila in dež je lil. Stiskali smo se k natovorjenim železniškim vozovom; željno smo, posebno matere z malimi otročiči, pričakovali čehoslovaškega vlaka, s katerim smo imeli odpotovati iz okupiranega ozemlja. Odhod je bil določen za 10. uro predpoldne, a dobili smo živinske vozove šele proti poldnevu. Vsi premočeni smo vstopili v železniške vozove in spravili našo prtljago.

Začela se je druga muka. Čakati smo morali na odhod, ki je bil pozneje določen po kontroli. Čez eno uro je ta trajala, a vlak je stal še

---

ADAMIČ LEVSTIK 78 nadaljevanje

Višnjeva repatica.

Most prvih rahlih odnošajev se je tkal sam od sebe iz dvoriščnih kamric k bogatim sobamam pročelja, in če bi mu bil puščal malikovalski vrtinec le količkaj prostosti, bi si bil grof davno ugladil pot na ono stran.

»Nemara bi ji lehko pomagal?« si je dejal nocoj že stotikrat, prekladaje glavo na blazini. »Sredstev mi v tem ne manjka; rešiti jo skrbi, osolnčiti vsaj zadnji konček njenega življenja kako tolažilna in blaga zavest! Ali ni takorekoč moja sestra?... Bogve, mogoče ju včeraj in danas ne mori bolezen, marveč stiske... potreba denarja... volkodlak Telban s svojo stanarino ali branjevec, ki ne da več na upanje? In jaz se valjam v obilju, Smučiklas me zasiplje z denarjem in še obeta, samo rečem mu naj... za njim pa pridejo drugi, ako me vse ne vara... Stotisoči se valijo k meni — ona tam, sirota, pa naj bi trpela bedo in glad? Še jutri pogledam, kako in kaj; vzrok se najde — ni vraga... Mirno spavaj, Marija, dokler je Smučiklas baronstva željen!«

Toda zgodilo se je drugače, kakor že marsikrat. Zjutraj zarana je prišel postrešček z Dorinim nujnim vabilom na sestanek v mestnem logu, in grof, ki ni hotel zapraviti njenega prijateljstva tik pred izpolnitvijo, se je odzval. Potem ga je prestregel Egon ter ga odvlekel gledat konja, na katerem je hotel paradirati pred Dorinimi okni; oddal ga je sestri in materi, ki sta ga obsodili na skupno kosilo; sreča, da vsaj očeta ni bilo doma! Komaj je stopil na ulico ter zasopel prostaje, so ga zajeli veljaki nasprotnega tabora; ušel jim je le, da pade v roke ekscelenci in divizijonarju, ki sta ga vlekla na dobrodelen posvet in odtod na večerjo, o kateri ni pomnil drugo jutro nihče izmed udeležencev, kdaj se je končala... Tretji dan ga je vznemirjalo čakanje na šoferja, ki svojih tržaških poslov ni mogel opraviti v napovedanem času in se je vrnil celih štiriindvajset ur pozneje, zato pa z izkupičkom, ki je znatno pomnožil vsebino železne kasete. Četrti dan so se zaklenili vsi trije v Senegalčevo spalnico, izdrli desko iz poda in zabili do malega ves denar v to varno skrivališče — morda iz strahú pred tatovi, čeprav je trajal že nekaj noči dobrodejen premor v vrsti njihovih lopovščin. Te mnogoterne skrbi so napravile grofu toliko preglavice, da se vzlic svojemu sklepu ni utegnil približati sosedi. Marijin klavir se je oglasil že tisto jutro po njegovem samogovoru in pel dan-zadnem od zore do mraka, prav kakor bi jo bila popadla vročična strast do igranja; zato je sklepal, da je nastopil v njenem stanju vesel preobrat in se potemtakem ne mudi s pomočjo, katero ji je bil namenil.

Ali usoda je polna muh, kakor vse, kar je ženskega spola; dočim je vrtila na eni strani kolesa njegovih málinov, da jih bolje ni mogla, je snovala na drugi presenečenja, ki so pomenila vsaj dozdevno grdo zavratnost in nezvestobo. Grof sam je bil čisto nedolžen v tej zoperni reči; izlegla se je pri njegovih prijateljih, iz mučnega nasprotstva med vnanjim kavalirstvom in notranjim plebejstvom našega Smučiklasa. Dasi je bil zatrdil visokorodju najstrožje molčanje o vsiljenem posojilu, je vendar takoj prelomil obljubo — ne le s tem, ko se je odkril Antoinetti, marveč tudi pozneje, drugo jutro, ko je spustil vest o svoji najnovejši zaslugi za grofa tako lahkomiselno v širšo javnost, da je niti namenoma ne bi bil mogel uspešneje razglasiti. Vzlic častni besedi, ki jo je zahteval od Skalona, Divjaka, Fabine in drugih svojih zaupnikov, so potuhtali zlobneži v njegovem početju premišljen načrt; nepristranski kronist sme le reči, da je premlevalo že opoldne vse mesto, kar bi bilo moralo ostati na vekomaj »med kavalirji.« Po vsej verjetnosti je zagrešil odvetnik to neokusnost iz golega bahaštva in otročjega zadovoljstva s samim seboj, čeprav je očitno, da je morala govorica o posojilu silno povečati njegov ugled med našimi meščani. Kako zaupni so morali biti Smučiklasovi odnošaji z visokim gostom, da mu je sploh smel predlagati toli intimno uslugo! In kako nerazdružno ga je žnjo priklenil nase, kako zvesto pojde hvaležni grof čez drn in strn za našim voditeljem in njegovo pretkano politiko! Lasje so se ježili drugim, po sreči grofovske milosti manj obsijanim prvakom, še bolj pa stoglavitrmi bezniških in kavarniških modrijanov, ki spremljajo dnevno zgodovino brez slave, brez denarja in brez marsikake palice v telečnjaku, ko so preudarjali nedogledne posledice tega Smučiklasovega uspeha.

(Dalje.)

vedno na progi. Manjkala je lokomotiva. Italijanski železničarji so nas tolažili, da pride kmalu. Povprašali smo čehoslovaškega častnika po vzroku; rekel nam je, da je italijanska železniška uprava pozabila pripraviti vlak! Šele proti pol 11. zvečer smo odpotovali iz Trsta.

Dolga in mukepolna je bila ta vožnja. V Logatec smo prišli šele drugi dan proti 4. uri popoldne. Še bolj silno nego v Trstu, smo tu pričakovali trenutka ko bodemo med vami, dragi bratje! Po zopetni kontroli smo se končno odpeljali proti Ljubljani.

Ko smo zagledali prvo srbsko patruljo smo spoznali, da se nahajamo že v tako željno pričakovani osvobojeni domovini. Tedaj je zavrilo iz grl vseh v tem vlaku potujočih Slovencev: „Živeli Srbi, živela Jugoslavija!“ Zapeli smo zopet po dolgem času Lepa naša domovina! Mahali smo s klobuki in robci in mili Srbi so nam ozdravljali. Toda kmalu je bilo oko rosno; spomnili smo se bratov-sužnjev, ki ječe pod italijanskim jarmom in bi radi uživali zlato in sladko svobodo, kot vi bratje, ki se pa te skoro ne zavedate!

Pripeljali smo se do Borovnice. Na postaji je bilo nekaj naših vojakov. Oblečeni so bili v stari avstrijski uniformi; eden je imel zvezde na ovratniku. Bil je pravi avstrijski „Zugsführer“! z lepim novim črnožoltim portepejem. Neka nemška dama iz Gradca, ki se je z nami peljala, me vpraša: „Sind wir schon in Deutsch Österreich?“

Zvečer smo se pripeljali v Ljubljano. Z veliko težavo sem si dobil prenočišče. Drugi dan sem si ogledal znano mi Ljubljano. Nekje čitam: Franc Jožefa cesta, Radezkyja cesta itd! Nehote sem se vprašal: Ali sem res v prestolici Slovenije?!

Oh, bratje, da bi vi vedeli kako hudo drgnejo te „malenkosti“ na onega, ki se je komaj rešil suženjstva! Pošini nabiralniki so še vedno črnožolti. Ali res ni v celi Sloveniji toliko barve, da bi se ž njo lahko izbrisala imena in drugo, kar spominja na dneve našega robstva?!

Srečal sem prijatelja iz tržaške okolice. Bil se je na Koroškem, kjer je bil tudi ranjen. Pripovedoval mi je med drugim o nekih kipih, ki so jih šele zavedni Primorci odstranili, ne pa — oprostite, da se tako izrazim — zaspani bratje na Kranjskem. „Kak krik je nastal vsled tega“ — mi je žalostno pravil dalje, — „ti ne morem povedati.“

Da, da! Ako komu to ni povolji, naj le gre v Nemško Avstrijo, kjer je še vedno mnogo Radeckijev in njemu podobnih! Za take naj ne bo pri nas nikjer prostora. Kako slabo vplivajo ta imena, črno-žolti portepeji i. dr. na onega, ki se je komaj rešil suženjstva, si vi, dragi bratje, ne morete predstavljati! Kaj naj si Srbi in Hrvatje mislijo o vas, ko to vidijo.

Zatorej bratje, naj čimprej izginejo te „malenkosti“, ki spominjajo na dneve, ko smo tičali v groznih okovih!!

Tržačan.

Fr. Zelenik.

Svobodna trgovina.

Če pogledamo nazaj v vojno dobo, vidimo, da tekom vojne ni bilo mesta za delovanje poštenemu trgovcu. Lastniki sablje in pa c. kr. birokratje so si prilastili vso moč in njihova največja skrb je bila izpodriniti trgovski stan in onemogočiti delovanje trgovcu, ki mora sicer plačevati ogromne davke, a za to svoje plačevanje ni prejemal od stare Avstrije druzega kot zmerjanje z oderuhom, goljufom, ljudsko pijavko in še z drugimi takimi označbami iz obsežnega leksikona psovk bivših c. kr. birokratov.

Nastale so c. kr. prodajalne, „vojne centrale“, ki so grozno odirale, kar se da s številkami dokazati, in ki so vpeljale brezmejno korupcijo v trgovanje, kar tudi lahko dokažemo. Prvo in zadnjo besedo pri teh dunajskih centralah so imeli razni krščeni in še v večji meri nekrščeni židje. Nisi videl zlepa drugih glav, kot take v velikimi ušesi, krivimi nosovi in debelimi ustnicami. Režije teh raznih central ne poznam, ker si niso upale na dan z bilancami, vem le to, da so nekatere centrale delale naravnost ogromne dobičke. Kdo je dobil te dobičke, ali bo dobila tudi Jugoslavija kaj, ne vem, morda zadostuje za nas Jugoslovane, da smo mirno trpeli pomanjkanje pod Avstrijo, koristi od tega bodo spravili drugi. Pridigali so lepo načelo, da hočejo delovati v prid in blagor ljudstva, v resnici so se pa trudili za mastne dobičke.

Kakor omenjamo, so imeli v teh c. kr. podjetjih glavno besedo čifuti. Tem so pomagali ljudje, ki so imeli o trgovini toliko pojma kot sraka o godbi, morda je ta v tej bolj izvežbana kot oni v trgovini. Ni čuda potem, da je šlo, toliko blaga v nič. Govorili so, da živi trgovina na troške konzumenta in si polni žepe. Vsak človek pa, ki hoče videti, je moral uvideti, da si ni mogoče predstavljati večjega izkoriščanja, kot so ga vganjale te čifutske centrale, rojene od c. kr. birokracije.

To c. kr. gospodarstvo je pa rodilo tudi izvržek, ki ga poznamo pod firmo „vojni dobičkarji in verižniki“. Zelo redki so tisti trgovci, ki so se odstranili iz družbe poštenih trgovcev in so zašli v navedeno firmo. To firmo tvorijo ljudje ki se pred vojno niso pečali poklicno s trgovino, ljudje, katerim ne ugaja pošteno delo, ampak hočejo na lahki način živeti na troške stradajoče množice. Celo fantiči ki so komaj začeli se učiti trgovine, nastopajo pod to firmo.

Verižniki so popolnoma pokvarili trgovsko moralo, pokvarili so tudi prej pošteno kmečko ljudstvo, a vsem tem lumparijam je kumovala bivša c. kr. birokracija. Saj so celo razni svetniki verižili in mešetarili, za kar imamo priče. Danes kmet sploh ne pozna mej, kakor jih ne poznajo tisti, ki imajo v rokah industrijske in druge izdelke.

Res je, da tiskani papir, katerega nam je zapustila ranjka Avstro-Ogrska, pod označbo „denar“ nima danes skoraj nobene vrednosti, res je tudi, da obstoji veliko pomanjkanje raznih dobrin, še bolj res je pa, da imamo v Jugoslaviji dovolj živil za vse prebivalstvo te države, le v poštenih rokah se ta živila ne nahajajo. Če pomislimo, da je naša država označila med nami krožeči papirnati denar z žigom in s tem tudi prevzela nekaj jamstva in kritja za ta denar, tedaj moramo reči, da tako visoke cene in sedanji porastek teh bi ne bil mogoč sedaj ob otvoritvi proste trgovine, če bi trgovali pošteni trgovci. Tega dviga cen ni kriva prosta trgovina, ampak okolnost, da vlada ni preprečila dotok čifutov, ni onemogočila mešetarenje med tem čifutom. Vlada bi morala poveriti trgovino in promet z živili le starim trgovcem ali trgovskim družbam. Vladina naredba je bila preveč liberalna in ta liberalnost je škodovala konzumentu in tudi kupčiji sami, ker danes se ne obsoja čifutsko delovanje, ampak prosta trgovina. Čifutskim lopovom in verižnikom se moramo zahvaliti, če se gleda danes trgovca v tako slabi luči. Z največjim loparjem lopajo časopisi po svobodni trgovini in v eden kotel mečejo stare poštene trgovce, ki sploh ne trgujejo in ne morejo trgovati, in pa vojne dobičkarje in verižnike.

Da je prišlo do tega, so si trgovci deloma tudi sami krivi. Kot pravi „božji voleki“ so čakali potrpežljivo, da odločajo drugi o njihovem delovanju in stanu, sami pa se skoraj nikoli niso zanimali za velevažna vprašanja trgovskega, obrtnega, ali narodno-gospodarskega značaja. Zelo redki so slučaji, da je kak trgovec posegel aktivno vmes, sicer pa so vse prepuščali drugim. To nezanimanje našega trgovstva za javna vprašanja, ta pasivnost, napravlja na široke kroge vtis, da trgovec živi le za svoj žep in da mu je blaginja splošnosti popolnoma postranska stvar. Otresti se mora trgovec te pasivnosti, slediti mora svojemu srbskemu tovarišu, ki se ne boji nastopati tudi javno, deluje tudi v vodstvu svojega naroda.

Ne bombardirajte vlade s svojimi papirnatimi protesti, če kaka branjevka predaja par svitkov sukanca ali nekaj metrov barhenta, predlagajte rajši dobre nasvete in predloge, kako onemogučiti nepoštenim krogom odiranje stradajočega ljudstva, stavite vladi na razpolago svoje organizirane sile, da vredimo promet in kupčijo in jo pripeljemo na pošteno pot. To bo veliko večjega pomena za splošnost in za ugled trgovskega stanu, kakor pa tisto preklanje za sposobnostni dokaz in drugo tako ropotijo.

Osrednja vlada v Belgradu hoče pomagati tudi trgovskemu stanu, toda to naklonjenost mora trg. stan tudi izrabiti v svojo in splošnosti korist. Delati more, ne pa čakati prekrižanih rok, kaj bo vse zrastlo. Verižniki delujejo naprej, trgovski ugled pa pada, ker ljudstvo ne obsoja čifutov in druge golazni, ampak svobodno trgovino in trgovca, ki pa v resnici ne dela.

Jugoslavija.

Tudi Srbija proslavi spomin narodnih mučenikov.

j Belgrad, 25. aprila. (Izv. por.) Tudi Srbija se pripravlja, da primerno proslavi spomin mučenikov Zrinjskega in Frankopana. Občinski svet je imel svečano sejo. Odpošljejo se javne in privatne korporacije v Zagreb, da prisostvujejo svečanosti.

Dečji dan v Zagrebu.

j Zagreb, 25. aprila. (Izv. por.) Letošnji dečji dan se vrši 1. junija.

Minister dr. Korošec odpotoval v Dalmacijo.

j Belgrad, 25. aprila. (Izv. por.) Minister dr. Korošec je odpotoval v spremstvu svojega tajnika preko Sarajeva v Dalmacijo, kjer obišče predvsem Metković, Dubrovnik in Split. Minister hoče proučiti aprovizačne razmere v Dalmaciji.

Naše severne meje.

Novi nemški napadi.

n Ljubljanski dopisni urad poroča 25. aprila dopoldne iz uradnega vira: 24. t. m. zvečer je obstreljevalo nemško topništvo različne naše posadke ter oddalo tudi nekaj strelov na kolodvor Sinča ves. Naše topništvo je odgovarjalo. Pri Dobravi smo zavrnili sovražne patrole.

Jugoslovansko-italijanski spor.

Poraz italijanske politike na mirovni konferenci.

Belgrad, 25. aprila. (Izv. por.) Po dosedanjih pariških vesteh ni več dvoma, da je doživela italijanska politika na mirovni konferenci v Parizu popolen poraz. Italijani so stavili vse na eno karto in tirali krizo tako daleč, da je bil vsak kompromis izključen. Upali so pri tem trdno, da se bo postavila vsa ententa na njihovo stran, ako pride do vprašanja: ali Jugoslavija ali Italija. Zato so od-

---

DR. I. L.

Moj slučaj.

In tajnik S. L. S. Ivan Kolenec? Kako pride ta sem? Ko je bil ta mož pozneje zaslišan, je izjavil, da ničesar neve, da sva se videla samo parkrat v gostilni „pri fajmoštru“, da ni videl prstana na roki, samo zdi se mu itd. Torej bi se zdelo, da je denuncijant vtaknil Kolenca samo zaradi lepšega v zadevo, da tem bolj še utemelji svojo denuncijacijo. Videli bomo, da za tem tiči nekaj drugega. Kot glavna priča je naveden župnik Trškan. Takoj po denuncijaciji je bil zaslišan v Novemmestu in izjavil sledeče: Pri otvoritvi belokranjske železnice (bilo je to pred vojno 24. maja) sem sedel pri banketu v Črnomlju skupaj z dr. Lahom in ko je znani „ljudski govornik“ Jutraš iz Metlike govoril navdušen govor na cesarja, je rekel dr Lah: „Cesar je star in bo umrl; sicer pa mene to nič ne briga, jaz sem Srb.“ Ko je izjava Trškana dospela v Ljubljano, so mene zaprli in uvedla se je preiskava zaradi „razžaljenja veličanstva“ in zaradi „veleizdaje“.

Župnik Trškan je nesramno lagal in ga imenujem tu nesramnega lažnjivca in denuncijanta. Razprava pred novomeškim sodiščem je to nepobitno dokazala. Po vseh zakonih in postavah spada tak človek na zatožno klop, ker je z lažnjivim pričevanjem hotel uničiti poštenega človeka. Danes je beseda prosta in bi mi ne bilo treba ničesar tajiti; vkljub temu moram še enkrat povdariti in pribiti: Trškan je lagal.

Stvar je bila taka: K otvoritvi belokranjske železnice so bili povabljeni tudi poročevalci časopisov. Tako sem prišel na to slavnost. Popoldne je bil banket pri Lacknerju v Črnomlju. Ker ne ljubim gnječe, sem ostal zunaj na vrtu, tam so stale mize na kegljišču in posedli smo se, kakor smo mogli. Sedel sem pri prvi mizi med samimi duhovniki. Poleg mene je sedel Trškan. Da bi gospodje ne imeli predsodkov, se jim nisem niti predstavil. Zabavali smo se z navadnim pogovorom o Beli Krajini, vinu etc. Po banketu sem zapazil na dvorišču učitelja Potokarja in sem stopil k njemu na par besedi. V tem je prišel moj znanec A. Mihelčič in sva govorila o starih in novih časih. Ko sem se vrnil k mizi, je začel Jutraš, ki je sedel par miz niže, govoriti govor na cesarja. Ko je končal, smo vsi vstali, trkali in klicali „živijo.“ Kdo bi bil tako nepreviden, da bi sredi samih nasprotnikov v največjem patrijotičnem in dinastičnem uavdušenju izrekel kaj nepatriotičnega. Saj bi ga bili na mestu pretepli, ker so mislili, da je belokranjska železnica „dunajski dvor.“ Franc Jožef je bil tiste dni precej bolan. Jaz sem dobro vedel o tem, kar je naš dunajski poročevalec — sporočil, da imajo dunajske tiskarne že vse pripravljeno za slučaj smrti, časopisi so imeli že stavljene nekrologe in celo vrsto člankov... Tudi naši listi so so že pripravljali. (Ta materijal se je pozneje za silo porabil po — sarajevskem dogodku.) Pa to je bilo „zaupno“ sporočilo oziroma uredniška tajnost. Zato nisem govoril o tem. Gospodje so navdušeno pili šampanjca — jaz pa sem vedel, da moram priti trezen v Ljubljano. Tako smo se razšli. Dr. Krek je govoril potem precej lep jugoslovanski govor. Zvečer smo se odpeljali...

S Trškanom sva se videla potem v novomeškem sodišču. Sodnik dr. Zitter — Bog mu daj dobro, ni mu bilo dano videti našega osvobojenja, bil je mož pošten in pravičen in je storil vse, da je tudi v teh težkih časih pripomogel resnici do zmage — je naju konfrontiral. Mislite si občutke jetnika, ko zagleda pred seboj zver v človeški podobi, podleca, lažnika, denuncijanta v duhovski obleki, človeka, ki stoji moralno nižje od vsakega cigana, sramoto svojega rodu in stanu! Krčile so se mi pesti, vabil me je njegov mesnati debeli vrat, da bi se vrgel nanj, zapičil vanj svoje prste in trgal, trgal. Ne zato, ker je to moj denuncijant, ampak zato, ker je to denuncijant sploh, slovenski denuncijant, duševni lopov in izdajalec svojega naroda . . . Tresel sem se od razburjenja. Sodnik me je miril z očmi. Vedel sem, da se moram premagti.

Gledal sem denuncijantu ostro v obraz in zahteval, da govori resnico. Trškan je zavijal oči, bil je v zadregi, a zdelo se mi je, da ga ni sram, kar ni čudno pri človeku, ki ne ve, kaj je čast. Vstrajal je na svoji izpovedi, povdaril pa je — in to sem mu verjel — da ni denunciral sam osebno, ampak je to stvar pripovedoval v tajništvu SLS v Ljubljani. Ali na poziv one dr. Šusteršičeve okrožnice, ali ne, nisem vprašal. Vedel sem dovolj.

(Dalje prih.)

bili vse poravnalne predloge, od katerekoli strani so že prišli. Odbili so jugoslovanski predlog arbitraže kakor predlog plebiscita. Njihov račun pa je bil napačen in italijanska diplomacija je prišla tako v zagato, iz katere si ne ve več pomagati. Wilson je pač poznal italijanske nakane ter jih na priprost a tem bolj učinkovit način preprečil s tem, da je nasproti italijanski dilemi Italija ali Jugoslavija, postavil svojo: Italija ali Amerika. S tem je bila italijanska igra izgubljena Anglija je stala itak že sedaj na ameriški strani. V odločilnem trenutku zapušča Italijo tudi Francija, kakor kaže uradni komunike „Agence Havas“. Mogoče je sicer, da pride na ta ali oni način vendar še do mirne poravnave. Ali toliko je gotovo, da italijanski imperijalizem ne bo žel žetve, kakoršno si je nadejal. Vkljub temu v tukajšnih krogih ne prikrivajo, da je položaj za Jugoslavijo še vedno žalosten. Pri celem sporu se povdarja edinole vprašanje Reke in Dalmacije, o Gorici in Istri niti ne govore. Treba nam je torej računati, da ostane jugoslovansko-italijansko vprašanje nerešeno in akutno še tudi sedaj, ako po pojmih ententine javnosti v sedanji krizi popolnoma zmagamo.

Odgovor Trumbića, kaj bi napravila Jugoslavija, ako se reši jadranski problem brez Wilsona.

LDU Bern, 24. aprila. Jugoslovanski tiskovni urad v Parizu poroča: „Morning Post“ od 22. t. m. priobčuje izjavo, ki jo je podal Trumbić pariškemu dopisniku tega lista. Na vprašanje, kaj bi napravila Jugoslavija, ako bi se skušalo rešiti jadranski problem brez Wilsona, je odgovoril Trumbić, da se nikakor ne moremo vnaprej obvezati, da bi sprejeli rešitev Francije in Anglije, ki imata vsled londonskega pakta vezane roke. Italija pa s svojim neprijateljskim vedenjem proti nam tudi nikakor ne kaže nepristranskega duha. Anglija in Francija sta se vezali s paktom, ko je nju vojaški položaj to zahteval. Danes pa stoje stvari drugače. Nemčija, ki je bila takrat na višku svojega zmagoslavja, je danes poražena. Avstro-Ogrska ne obstoja več kot država. Jugoslavija ima v upravičenost svojih zahtev popolno zaupanje in ne bo mogla sprejeti druge rešitve, nego edino le v tem zmislu, da se Wilson, Lloyd George in Orlando izognejo londonskemu paktu in poiščejo tako rešitev problema, ki sedaj loči Italijo in Jugoslavijo, da ji bo ta rešitev zopet mogla združiti v dve prijateljski državi.

Popolnoma bi mogli zaupati, ako bi te štiri države imele proste roke in bi mogle kot nepristranski sodniki po svoji vesti presojati to vprašanje. Taka razsodba bi bila drugačna, kakor je to sedaj mogoče; bila bi pa tudi velika odgovornost zanjo drugačna, kakor sedaj, ko taki sodbi ni mogoče pripisovati značaja nepristranosti, ker so omenjene države vezane po pogodbi, ki znači popoln anahronizem. Naše mnenje je, da moremo mi sprejeti le tako rešitev, ki odgovarja željam našega naroda. Naši delegatje vztrajajo vsled tega na plebiscitu. Vsako rešitev pa, ki se ne bo skladala z željami naroda, bomo smatrali za vsiljeno. Vendar pa ne moremo pričakovati take odločitve, ker se je mirovni posvet sestal v imenu prostosti in pravice.

Italijanska delegacija zapustila v četrtek Pariz.

LDU Pariz, 24. aprila. (Dun. KU) Agence Havas poroča: Potem ko se je bila priobčila Wilsonova nota, je italijanska delegacija imela sejo, v kateri je sklenila — zapustiti Pariz. Italijanska delegacija odpotuje v četrtek zjutraj.

Še vedno upajo!

LDU London, 24. aprila. (ČTU) Reuter javlja iz Pariza vest, glasom katere bo kriza v Parizu v zadnji uri dogovorno rešena.

Državno posojilo nosi 4%

Politični pregled.

p **Radikalna stranka v Bosni in Hercegovini proti demokratski stranki.** Sarajevo, 25. aprila. (Izv. por.) Radikalna stranka v Bosni in Hercegovini je začela v zadnjem času živalno agitačno delovanje. Stranka prireja zborovanja v vseh večjih mestih. Prihodnjo nedeljo bo sklicana velika skupščina v Banjaluki in Mostaru. Prvo nedeljo v majniku pa v Tuzli in Sarajevu. Strankino delovanje je naperjeno proti demokratski stranki.

p **Nov dnevnik.** Na Velikonoč je začel izhajati v Novem Sadu dnevnik demokratske stranke „Jedinstvo“, ki se tiska v cirilici. Okoli novega dnevnika so zbrani Srbi, ki ne pripadajo radikalni stranki. Urednik lista je profesor Prešić.

p **Razdor med muslimansko skupino.** Sarajevo, 25. aprija. (Izv. por.) Med muslimansko skupino, ki se zbira okrog „jednakosti“ list, ki je bil dosedaj v demokratski stranki, je prišlo do razdora, ker se del muslimanskih politikov izreka za kooperacijo s srbskimi staroradikalci. Tem se bo pridružil vodja muslimanskih konservativcev Šerif Arnavtović.

Pokrajinske vesti.

kr **Zagorje.** Pri nas je par razgrajačev, ki pri vsaki priliki iščejo prepirov ter zabavljajo na Jugoslavijo in na dinastijo Karagjorgjevičev. Kaj si vse ti ljudje dovoljujejo, presega že vse meje. Kličejo: Hoch Deutsch-Österreich, nieder mit Jugoslavija ter sramotijo kralja Petra z raznimi primki in grdimi pesmimi. Zadnjič so tako zabavljali celo pod oknom žandarmerije, žandar Legat je vse take veleizdajalske izbruhe poslušal, se prikazal pri oknu, si ogledal demonstrante in izginil. Ukrenil pa ni ničesar. Dokler ne dobimo bolj energične žandarmerije, rovarenja zoper Jugoslavijo ne bo konca. Zahtevamo, da se uvede stroga preiskava. — Žalostno je, da socijalnodemokratična stranka ne nastopa zoper take razdirajoče nemškutarske elemente. In ta stranka, ki trpi kaj takega, se imenuje celo Jugoslovanska socijalnodemokratska stranka.

kr **Iz Celja.** Tukajšnje prebivalstvo zelo trpi vsled pomanjkanja sladkorja. Za največjo silo je sedaj sicer došlo par vagonov sladkorja za mesto in okraj Celje; gospodarski urad pa je primoran plačevati 1 kg sladkorja po 6 kron, loko Ljubljana. Prebivalstva, ki se je dolgo časa moralo zadovoljiti s $^1/_4$ kg sladkorja, se loteva silna razburjenost, ker ve, kako so izginile sladkorne zaloge celjske družbe Zuckerunion, katere so bile določene za čas kakega pomanjkanja sladkorja in glede katerih je smel razpolagati edinole gospodarski urad. Bivši poslovodja Zuckerunion Wagner je namreč s pomočjo brezvestnih železniških uradnikov te zaloge, celih 150.000 kg sladkorja prodajal na drobno in v celih vagonih v Trst in Gradec. Ti sleparji večinoma nemški Avstrijci, so silno obogateli, saj so napravili nad 600 000 kron čistega dobička. Večinoma so tudi že pobegnili v nemško Avstrijo, pa zapustili so nekaj premoženja. Naša vlada in sodnija sta odgovorna za to, da ti ljudje ne bodo svojih dobičkov spravili na varno v nemško Avstrijo. Tu je treba sleči enkrat rokavice prevelike popustljivosti in nastopati z vso strogostjo, sicer bo težko oškodovano občinstvo začelo dvomiti o nepristranosti naših uradov, ter bo poskrbelo za to, da se razmere temeljito spremene.

kr **Iz Sevnice.** Po našem trgu je še vedno po starem kopitu. Vse ulice so vedno podnevu in ponoči polne vozov, drv in drugih stvari, ki sploh ne spadajo na ulico, tako da je vsak najbolj trezen človek, ki gre po ulici, v življenjski nevarnosti. Pozivljamo občinski in okrajni zastop, da temu neredu storita kmalu konec.

kr **Iz štatenberške graščine** G. Fr. Šablin in njegova kuharica znata imenitno skrbeti za svojo družino. Čez teden ima štatenberška družina redno surove žgance kuhane na mrzli vodi, ker hranijo fižol za praznike. Velika noč je za vsakega kristjana velik praznik, katerega praznuje navadno z boljšim prigrizkom. Štatenberška družina pa je imela na ta praznik — fižolovo juho!

kr **Še vedno nemškutarji v slovenskem Ljutomeru.** Zakaj še trpi ljutomerska občina take hujskače, ki znajo dobro slovenski in nočejo govoriti drugo kot „Deutsch“ ter delajo nam Slovencem le nemir in nesrečo, ter igrajo kavalirja in velikega gospoda po mirnem ljutomerskem trgu. K takim spada tudi gospod Viktor Frass jun., zasebnik, katerega oče je „angesehener Gerichtsbeamter, mati Luttenberger Bürgersfrau in sestra spet Gerichtsbeamtin.“ Ta gospod bi tudi že davno smel odriniti gor za „tistimi“, ki se sedaj delajo pred nami Slovenci sladkega, za našimi hrbti pa hujskajo. Upamo, da se bo to kmalu zgodilo in da bo naša ljutomerska občina kmalu očiščena.

kr **Slov. Bistrica.** V nedeljo dne 27. aprila 1919. imajo župani in občinski odborniki slovenjebistriškega okraja ob 11. uri dop. posvetovanje o posojilih, ki jih je naložil prejšnji komisar dr. Kramer okrajnemu zastopu. — Poročala bodeta župnik Martin Medved in dr. Florijan Kukovec. — Popoldne ob 2 uri pa se vrši v Narodnem domu velik ljudski shod JDS, na katerem bodo govorili dr. Reisman, dr. Koderman in Ivan Kejžar iz Ljubljane, o političnem položaju v Jugoslaviji in gospodarstvu prejšnjega občinskega odbora.

kr **Majšperg.** Dne 22. t. m. okrog 4. ure pop. so se zopet enkrat okoliški pobalini sprli, nakar je dobil Š. Božičko vzadaj na levi strani pod srcem smrtno rano z bodalom. Hipno mu je pomagal M. G. v omedlevici z izpiranjem in mrzlimi obkladki. Čez nekoliko časa pozneje mu je preprečil večjo nevarnost z sanitetnimi sredstvi in obvezo g. Švaršnik, kateremu se ima posebno zahvaliti. Okrog 10. ure ponoči je prihitelo orožništvo, katero je zasledovalo za napadalcem naprej. Ranjenca je prepeljal g. Brezinšek v jutro v vojaško bolnico v Ptuj.

kr **Paberki s Kočevskega.** Kdo ne pozna Kočevarjev? Doma poljedelci, obrtniki in nekaj boljših trgovcev, vse drugo pa v Ameriki ali kot krošnjarji po svetu. Toda kljub maloštevilnosti (circa 16 000) in nerodovitnosti obljudene zemlje se je gojil dandanes med Kočevarji oni nestrpni in ošabni duh, ki ni bil niti Gračanom lasten. Mal otočič v jugoslovanskem morju, mislijo še vedno, da gleda cel svet, oziroma vsa pariška mirovna konferenca na nje, in upajo, da dobe najmanj avtonimijo, ako že ne lastne državice. Da se na vsak način ohrani ta najdražji etnografični zaklad na zemlji — Kočevarji namreč govore popolnoma samostojno narečje — so Kočevarji iskali pomoči pri Italijanih, smrtnih sovražnikih Jugoslovanov. Toda dozdaj so zaman pričakovali laških čet in tudi amerikanska komisija ni še hotela priti, četudi so jo že pred meseci pričakovali na kočevskem kolodvoru z odprtimi srci in svetlimi cilindri. Od bivše avstrijske vlade razvajeni so mislili, da smejo še vedno delati po svoji glavi. Četudi so bili že meseca januarja tekočega leta razpuščeni z naredbo Narodne vlade Narodni sveti in njih pododbori, so verovali Kočevarji za trdno, da se to njihovega Volksrata — prav nič ne tiče. Nele da so po tihem zborovali v malih sejah in rovali proti jugoslovanski državi, so se upali na dan 29. marca sklicati celo občni zbor celotnega Volksrata za Kočevje. Malo nato pa so okrasili oder povodom veselice nemškega pevskega društva v Kočevju z frankfurtaricami. Te pa je dal vodja okr. glavarstva še pred začetkom veselice odstraniti. Za ta dva predrzna prestopka je kaznoval vodja okrajnega glavarstva v Kočevju župana Loy-a, dekana Erkerja in odvetnika dr. Arkota, voditelje kočevskih Nemcev, s sicer majhno kaznijo po 100 kron. Načelno pa je ta kazen pomembna, ker so mislili dozdaj Kočevarji, da se jih ne sme nihče dotakniti. Povodom kazenske obravnave se je naredila, kakor čujemo tem trem možem tudi poštena, ostra pridiga. Sicer je pa še več drugih kočevskih nestrpnežev v kazenski preiskavi pri okr. glavarstvu. O drugih prilikah pa zopet kažejo Kočevarji velik strah pred domačo vlado in njenimi organi. Sicer pa se je kmečko ljudstvo itak že sprijaznilo z novimi razmerami in le nekaj hujskačev v vsakem kraju poskuša še zgago delati. Te se bo še prijelo v primernem času, pa mirna Bosna. Kočevarji vedno tožijo nad krivicami, ki se jim gode. Kaj pa hočejo! Nemške šole, kjer je dovolj pristnih Nemcev, so se jim pustile, le da se mora vsak kočevski otrok slovenščine naučiti. Z uradi občujejo večinoma še nemško, dobivajo pa seveda slovenske dopise in odloke od njih. Da se pa ustanavljajo v poprej le dozdevno čisto nemških krajih slovenske ljudske šole, proti temu vendar ne morejo nič ugovarjati, ker imajo slovenski stariši pravico do narodne vzgoje svojih otrok. Skratka, Kočevarji imajo nebesa napram Slovencem v po Lahih zasedenih krajih. Nemci so vedno trdili, da so na kočevskem avtohtoni le Kočevarji in kočevski medvedi in da je Slovenec med njimi le redka prikazen. Že zasebno štetje, ki se je izvedlo jeseni 1918, je pokazalo velike razredne manjšine v nemških občinah, tako: v Kočevju, Stari cerkvi, Livoldu, Mozlju, Kočevski reki, Brigi, Borovcu itd. Pravilnost tega štetja se je pokazala povodom pregleda konj, ki se je ravnokar izvršil. Polovica ljudi v gori imenovanih občinah je odgovarjala navedeni komisiji slovensko. Na vprašanje, odkod zna ta ali oni slovensko, se je glasil odgovor: „Saj sem Slovenec.“ Ti Slovenci imajo sedaj zavest, da se znajo pokazati kot taki in da niso več le tolerirani nadležni gostje. Kar je pa Kočevarjev, se bodo vsemu privadili — tudi brez sile — sas tudi velikega napisa „Okrajno glavarstvo SHS v Kočevju, ki se bliščiraz nekdaj pranemški grad Auersbergov njihove oči prvotno niso prenesle, zdaj pa že. Da šlo bo.

kr **Velikovec. Čudne razmere.** Pravijo in je menda res, da je meja proti Celovcu hermetično zaprta. Pa, ker nobenega pravila ni, ki bi ne imelo izjeme, nobene postave, ki bi ne imela luknjice, da se zmuza skozi, tako tudi pri nas. Med tem, ko najzanesljivejši elementi — Nemci kakor Slovenci — in to celo na priporočilo slov. komisarijata ozir. deželne vlade v Celovcu, se ne dobijo dovoljenja za vožnjo v Celovec, se sme s tem privilegijem ponašati naš bivši okrajni zdravnik g. dr. Schl., eden najzagrizenejših — Nemcev našega mesta. Nosi pisma tja in nazaj iz Celovca, prinaša plačo odstavljenim nemškim uradnikom in daje direktive in informacije svojim „Unterläufel-nom“, kakor so mu jih napovedali v Celovcu. Le-ti se razpršijo v okraju, eden v Železnokapljo, eden v Pliberk in drugi spet kam drugam in tako pridejo vesti iz Celovca še skoro tople na prave naslove. — V Velikovcu leta znani odstavljeni sodnik F. od hiše do hiše — kar ga le neso kratke nožice — in utrjuje svoje ovčice v stari veri pravi: „Und der Himmel voller Huld — sieht das alles mit Geduld.“ — Gosp. F. je kot sodnik sicer že nastavljen v nemški Avstriji in je dobil baje od dež. vlade že poziv, da mora pobrati šila in kopita — ne vemo, koliko je na tem resnice. Hujskačev tukaj še kar mrgoli in vsi se še vesele zlate jugoslovanske svobode. — Naj navedem tipičen slučaj, ki se ponavlja še zdaj. Eden teh ptičev ti gre na okr. glavarstvo po — legitimacijo, kjer ga pa seveda ta uradnik radi politične nezanesljivosti odkloni. Pa naš junak si zna pomagati. Gre k drugemu uradniku, katerega vežejo še razni osebni oziri iz starih avstrijskih časov — v par minutah, pa je legitimacija napisana. Stacijskemu poveljstvu nikakor ni šteti v zlo, če daje legitimacije tudi najnezanesljivim elementom, ker ne pozna krajevnih razmer, nikakor pa ne okr.

glavarstvu, ki pozna tukajšnje ljudi do jeter in ledvic. V svoji sredi imamo čez velikonočne praznike tudi „Volkswehr-ovce“, da se najedo v preklicani Jugoslaviji belega kruha, ki ga imamo tu v izobilju, zraven pa se pobrigajo na izprehodih po strategičnih zanimivostih, ki jih vidijo in izvedo cele kope. Ob gotovem času pa ti ljudje izginejo ko kafra . . . kaj to šteje, če pade par jugosl. žrtev radi take brezbrižnošti?! — Železna metla, pridi vendar enkrat že!

Dnevne vesti.

dn **Poverjenik za agrarno reformo v Sloveniji.** LDU Zagreb, 25. aprila. Minister za agrarno reformo dr. Poljak je imenoval okrajnega glavarja dr. Friderika Lukana za glavnega poverjenika za agrarno reformo v Sloveniji.

dn **Zemeljski ostanki Zrinskega in Frankopana.** Deželna vlada za Slovenijo v Ljubljani odpošlje kot svojega zastopnika k sprejemu vlaka z zemeljskimi ostanki Zrinjskega in Frankopana v Mariboru poverjenika dr. Karla Verstovška, ki bo ondi v imenu deželne vlade pozdravil došle goste in nato spremil vlak do Zagreba, kjer se bo kot vladni zastopnik udeležil vseh slovesnosti.

dn **Slovenijo zapuščajo.** V soboto se izselé iz Ljubljane naslednji temelji bivšega nemškega gospodstva: upokojeni deželni predsednik baron Schwarz von Karsten, bivši vladni svetnik dr. Kulavicz in grof Attems. Lepa troperesna deteljica. Prvi je poslal l. 1918 nemške bajonete na slovensko ljudstvo in ima na duši žrtvi Adamiča in Lundra; poslednji pa je neomajano paševal zadnji dve leti na Kranjskem in vihtel bič nemškega valpta nad glavami slovenskega kmeta, da je moral vse dati lačni armadi.

dn **Beguncem, ki se vračajo v domovino!** Begunci iz porušenih krajev (s sebno iz vasi na spodnjem Krasu) naj se ne vračajo, ako nimajo že v naprej in zanesljivo zagotovljenih stanovanj, kajti kakor se doznava iz gotovega vira je italijanska oblast ustavila gradbo novih barak, a neporušene vasi so tako prenapolnjene, da se mars komu, ki bi se vrnil s slepo nado, češ da se že kam stisne, zgodi da ne dobi nikjer strehe. Baje so italijanske oblasti tudi prepovedale zopetno naseljevanje beguncem v porušenih vaseh na Krasu. Družine, ki so se že vrnile v porušene vasi in si tam postavile lesene barake, se bodo morale najbrže preseliti, kam, tega italijanske oblasti niso še določile.

dn **Vsem dijakom iz zasedenega ozemlja!** V svrho ureditve dijaškega vprašanja pozivlja podpisana pisarna, da se vsi dijaki in dijakinje iz zasedenega ozemlja prijavijo pismenim potom in podajo podatke kakor sledi: Visokošolci: Rojstno leto in dan, rojstni kraj, ime starišev, kje se sedaj stariši nahajajo, domovinska občina, vrsta študija, na kateri visoki šoli so sedaj vpisani, ali potegujejo podpore in štipendije, družinske razmere, sosebno naj naznanijo v kakšnih razmerah žive kako se preživljajo, zlasti, če dobivajo pomoč od svojcev. Srednješolci in dijaki srednjim šolam enakopravnih zavodov: istotako kot visokošolci. Abiturijenti in visokošolci, ki službujejo v armadi kraljestva SHS.; rojstno leto in dan, rojstni kraj, ime starišev, kje se stariši sedaj nahajajo, domovinska občina, natančne podatke o dosedanjih študijah, vojaški čin in krdelo, natančne podatke o vojaškem službovanju, kakor: od kdaj služijo pri vojakih, pri katerih krdelih so služili, v kateri armadi itd., družinske razmere, sedanje bivališče, ali nameravajo nadaljevati študije, kaj bi študirali in kje, ali želijo vstopiti v državno ali privatno službovanje, za kakšen poklic se zanimajo, v kakšnih razmerah žive, kako se preživljajo zlasti, če dobivajo pomoč od svojcev. Pisarna za zasedeno ozemlje v Ljubljani, Dunajska cesta 31.

dn **Razglas.** Vsled odredbe ministrstva za železnice št. 1834 z dne 10. aprila 1919 začasno s 1. majnikom t. l. železnice v kraljestvu Srbov, Hrvatov in Slovencev šteti dnevni čas od 0—24.

dn **Posebni vlak za selitev jugoslovanskih rodbin v kraljestvo SHS iz Čehoslovaške republike v Jugoslavijo.** Preselitev bo organiziralo jugoslovansko poslaništvo v Pragi, če se za to prijavi zadostno število rodbin, ki se nameravajo vrniti v Jugoslavijo. Interesenti, ki bi hoteli dobiti s to priliko nazaj svojo prtljago in pohištvo, katero so pustili ob prevratu v republiki, naj priglase svoje tozadevne želje neposredno pri omenjenem poslaništvu.

dn **Centralna uprava za trg. promet z inozemstvom,** podružnica v Ljubljani. — Glasom sklepa Upravne komisije zgoraj omenjenega urada so se določile uradne ure od 8. ure zjutr. do 2. ure popoldne. Stranke se sprejemajo brez izjeme le ob delavnikih od 10. do 12. ure. Ostali čas je strogo rezerviran za notranje poslovanje.

dn **V pisarni Žitnega zavoda** se je uvedel nepretrgan delavni čas. Stranke se sprejemajo od 10. do 12. ure.

dn **Kaj se pri nas sme grajati?** Po mišljenju nekaterih bi se pri nas, odkar smo osvobojen narod, ne smelo ničesar več grajati. Ako po tvoji pošteni pameti vidiš s svojimi zdravimi očmi nekaj, kar te notranje pretrese, ako nisi blaziran egoist, ki se na vse strani bojiš samo zamer, ki škodujejo, moraš molčati k vsemu. Molčati bi moral, ko srečavaš naše jugoslovanske častnike, ki s svojimi ženami in deco govore javno na cesti nemško, molčati bi moral, če vidiš in slišiš, kako so se razni častniki obnašali še pred nedolgim časom kot ujetniki v Rusiji, danes pa igrajo v svobodni domovini zopet prvo vlogo. Dobro, saj se da molčati, ali veste tudi, kaj tak molk pomeni. Vse gre svojo naravno pot razvoja, vse kar se tiče javnega in narodnega življenja, mora na dan, zamolčati in zatreti se ne sme ničesar, kar služi očiščenju javnih razmer, s cer v zamolčanju izgubimo še ono malo morale, kar smo si jo iz vojske rešili. Sporedno z našo zahtevo, da ne smemo prikrivati grehov in grešnikov iz preteklosti, prosimo in rotimo vse, ki kaj obtežilnega vedo o možeh tega ali onega stanu, ki so danes pri nas v javni službi ali živijo nemoteno med nami, da pridejo z imeni in dokazi na dan. Za ona splošna sumničenja in namigavanja, ki jih večkrat čitamo, naj ne bo mesta v naših časopisih. V tem pogledu mi imponira članek g. Pustoslemška v „Slov. Narodu“, to je obtožba, težka in poštena. Srečavam se večkrat z legijonarji in drugimi, ki so prišli po mnogih letih duševno in telesno ubiti, utrujeni v domovino — na Vas je, da sodite in obsodite, kar ste videli med našimi ljudmi slabega, povejte naravnost, dolžni ste to javnosti, dolžni ste to javni morali naroda, ker se sicer dela marsikomu morda krivica, drugi pa uživa ves ugled in veliko moč danes, ki spada na zatožno klop. Take razmere niso znosne, tako okuženo ozračje duši in ubija!

dn **Kokljo z gnezda!** 31. marca 1919 so se bili že izvalili mladiči. Tako so tajinstveno namigavali sosedje. Koklja pa je trdovratno še dalje čepela v gnjezdu, ker v svoji jalovosti ni čutila življenja pod seboj, ali pa o mladičih ni hotela nič vedeti. Po pravici se je bilo bati, da nebogljenci, še predno bi mogli občudovati okolico izven zibeljke, — zamro. Toda našla se je v zadnjem trenotku dobrotna roka, ki je neusmiljeno kokljo dvignila iz gnjezda in čivkajočim mladičem odprla pot do oživljajočega zraka. — — Tak je konec te pripovedke. K pripovedki sami bi le želeli, da koklja gnjezda v prihodnje več ne zasede; njeno materinstvo je namreč iako dvomljive vrednosti. — Gospod finančni nadsvetnik Spindler, ali Vam je znana ta nič kaj originalna, toda resnična zgodbica, ki se je odigrala 22. t. m.? Ali bi nam znali povedati, zakaj je bilo ta dan pri poverjeništvu za finance toliko razburljivega kokodajskanja? R. I.

dn **Povišanje plač hrvatskim časnikarjem.** Zagreb, 25. aprila. (Izv. por.) Odbor Zveze hrvatskih časnikarjev je dokončal pogajanja z lastniki listov, ki so sprejeli zahtevo po minimalni mesečni plači 1200 K; samo „Hrvat“ je odklonil zahtevo z utemeljitvijo, da so v uredništvu zastopani sami poiitiki.

dn **Veljavnost draginjskih doklad.** LDU Belgrad, 25. aprila. Veljavnost draginskih doklad državnih uradnikov je podaljšana do 31. decembra t. l.

dn **Zakaj to?** Kakor poročajo zagrebški listi, se nahaja v Bački veliko število srbskih lokomotiv in vagonov, ki jih je svoječasno zaplenila Avstro-Ogrska v Srbiji. Ti vagoni stojijo sedaj prazni, dasiravno trpi ves promet v Jugoslaviji samo vsled pomanjkanja lokomotiv in vagonov. Listi zahtevajo, naj se razdeli ta materijal začasno med ravnateljstva jugoslovanskih železnic, dokler se ne začne zopet promet na srbskih železnicah.

dn **Povišanje železniškega tarifa.** Od 1. maja se poviša za prevoz blaga železniški tarif za 70 odstotkov.

dn **Nove tovarne v Zagrebu.** Kakor čujemo, je bilo vloženih v zadnjem času 29 prošenj za zgradbo tovarn v velikem obsegu v Zagrebu. V nekaterih izmed njih bo sodeloval angleški kapital.

dn **Cvetlični dan.** Vsaka cvetka, ki jo kupite danes ali jutri iz nežnih rok prodajalk, ki stoje pod vodstvom ge. dr. Tavčarjeve in ge. dr. Brejčeve, zboljša gmotni položaj akad. menze v Zagrebu, ki prehranjuje na stotine slovenskih dijakov. Ne zavračajte jih in pomagajte naši mladini. Če pa hočete pri tem tudi dobre zabave, udeležite se dobrodelnega plesa, ki se vrši jutri zvečer v gornjih prostorih Nar. doma. Vabljen je vsak in tudi zabaval se bo vsak, ker je skrbljeno tudi za dobro postrežbo. Vstopnina 10 K za osebo.

dn **Naše telovadnice.** Gotovo ni nikdo radostneje pozdravil naše svobodne Jugoslavije kot naši Sokoli. Kolико volje in agilnosti je vzcvetelo takoj v prvih dneh! Vsi smo bili prepričani, da bo podpirala naša narodna vlada naš smoter. Prišlo pa je v marsikaterem slučaju slabše kot pred petimi leti. Večina naših sokolskih društev je primorana, da spi še naprej, ker se jim stavijo vsemogoče zapreke. V Ljubljani se baje turnerji zopet pridno gibljejo. Njihova pravila so baje že na vladi in najbrže ne bo dolgo, ko začno v realki svoje bojno delovanje. In Sokoli? Le en vzgled. Pri Sokolu II, ki ima svoj glavni delokrog v št. jakobskem, trnovskem in dvorskem okraju, je nastal resen odpor med telovadci (okroglo 350 oseb z naraščajem) češ, da kletni prostori na Prulah niso niti najmanj prikladni za vzgojo duha in telesa. Telovadnica se namreč nahaja že dolga 2 meseca v popravilu, a za izgotovitev del še nič ne kaže. Naj bi prišli merodajni faktorji le pogledat ta kričeč nedostatek! Prosilo se je že večkrat za telovadnico, kjer je sedaj shramba za vojaški sanitetni materijal, pa vse brez uspeha. Morda se naša narodna vlada pomišlja, da izroči konečno realko zopet turnarjem? Vprašamo tedaj, ali je naši vladi vzgoja in zdravje naše mladine le fraza ali, če ne more pozabiti tistih lepih časov nemškutarskega procvita, ki so srečno za nami?

Eden za vse.

dn **Veterinarjem!** V Pragi se začno 28. aprila tečaji za višje semestre, ki veljajo za redne semestre; sestavljena bo tudi začasna izpitna komisija za absolvente. Vpisovanje se vrši na dekanatu filozofske fakultete, Krakovska ulica štev. 6, in traja do 5. maja. — Kakor znano, odide skupni transport jugoslovanskih visokošolcev 28. aprila popoldne iz Ljubljane, (Zagreba, Belgrada), kateremu naj se pridružijo vsi veterinarji, ki nameravajo sedaj nadaljevati študije. — Potrebni denar naj se naloži v banki in da po njej nakazovati (Ljubljanska kreditna banka). — Akcijski odbor jugoslovanskih veterinarjev.

dn **„Državna posredovalnica za delo“.** Delo iščejo pisarniške moči (213), trgovski uslužbenci (189), ključavničarji, kovači, monterji, krojači, krznarji, peki, mlinarji, mesarji, mizarji, rudarji, navadni delavci, šivilje, tov. delavke, natakarice, služkinje. V delo pa sprejme posredovalnica zidarje, polj. delavce, delavce k zidanju, mizarje, tesarje, kolarje, strugarje, maserke, šivilje, služkinje in razne druge obrtnike.

dn **Kateremu** izmed vračajočih se vojakov je kaj znano o Ivanu Hudmal, 17. pešp., 8 stotn., vojna pošta 32. Zadnjikrat je pisal iz Galicije 27. avg. 1915. Če kdo kaj ve, naj sporoči njegovi materi Mariji Hudmal, Korpe štev. 3, p. Lukovica-Blagovica, proti povrnitvi stroškov.

dn **Podčastniška šola v Pliberku** pošilja vsem Jugoslovanom pozdrave. V boj za dom, da rešimo trpeče brate v še neodrešeni domovini! Poddesetniki: Hrvat Miroslav, Perič Anton, Petek Franc, Maček Jožef, Cankar Martin, Premru Franc, Slabe Franc, Belinger Leopold, Planinšek Al., Plesničar Leopold, strelec Češnovar Franc,

Društvene vesti.

dr **Zveza trgovskih nastavljencev** pozivlja vse one člane, kateri še niso vzeli moke, da pridejo isto iskat ob uradnih urah od 6.—7. ure zvečer v društveno pisarno.

dr **Društvo zasebnih uradnikov in uradnic** opozarja še enkrat, da ustanovi lastno kuhinjo. Zato naj se vsi oni, ki reflektirajo na to, takoj zglasijo pismeno ali ustmeno v društveni pisarni, Poljanska c. 8, ker se potem vpisovanje zaključi. Člani, katerim je na tem, da se to udejstvi, naj skušajo med svojimi tovariši pridobiti kar največ abonentov. Čim večja bo udeležba, tem ugodnejši bodo pogoji.

dr **Društvo tehnikov v Ljubljani** naznanja, da se e društveni sestanek, ki bi se imel vršiti to soboto v višji obrtni šoli v Ljubljani, radi nepričakovanih zaprek preložil na poznejši čas, ki se pravočasno objavi.

dr **Pevsko društvo „Ljubljanski Zvon“** ima na belo nedeljo, 27. aprila popoldne ob pol treh v Narodnem domu občni zbor. Vljudno vabimo vse redne, ustanovne in podporne člane in članice, da se ga udeleže polnoštevilno.

dr **Stanovsko društvo deželnih užitninskih uslužbencev** je sklenilo na svojem rednem občnem zboru, 13. aprila, pridružiti se društvu državnih uslužbencev kraljestva SHS za Slovenijo. V bodoče morajo vsi člani vplačati običajno članarino tri mesece naprej in jo vposlati, dokler se ne vpeljejo položnice, naravnost blagajniku Karl Stefan, Školja Loka. — Vsi nečlani pristopite!

Kulturni pregled.

kl **Koncert ruske umetnice Minje Tomšinske** danes v soboto dne 26. aprila v Unionski dvorani obeta velik umetniški užitek. Tomšinska je rojena v Londonu, kjer so njeni starši več let živeli. Učila se je pri svojem očetu, pozneje pri dr. Brodskemu v Manchestru. Pred izbruhom vojske se je učila pri slavnem Hubayu na akademiji v Budimpešti, po izbruhu vojne je bila kot angleška podanica s celo rodbino v Budimpešti internirana. V teh letih se je učila pri slavnem vijolinistu Bronislavu Hubermannu. Ocene o njenem koncertiranju obetajo umetnici krasno prihodnjost. Ocene trdijo, da je Tomšinska, dasi mlada vendar zelo zrela umetnica. Občudujejo mogočno igro, muzikalnost, čuvstvovanje in visoko stopnjo tehnike. Na vsak način zasluži veliko pozornost. Koncertirala je v Zagrebu že dvakrat s prav fenomenalnim vspehom. Sedaj je povabljena, da bo koncertirala tudi v raznih srbskih mestih Belgradu, Nišu, Sarajevu itd. Priporočamo občinstvu poset koncerta.

kl **Pisatelj Svetozar Ćorović** je umrl 17. t. m. v Mostaru. Bil je v začetku vojske talec in pozneje dve leti interniran v Aradu, kjer si je nakopal kal jetike, kateri je prerano podlegel. Skozi mučeniška štiri leta nacijonalne Golgate je bil Svetozar Ćorović eden onih, ki je mučen, preganjan, šikaniran, šel svojo ravno pot naprej, noseč križ naroda na svojih ramah. Njegova duša je ostala med nami.

Razna poročila.

Revolucijonarno gibanje v italijanski armadi.

rp LDU Berlin, 26. aprila. ČTU „Lokalanzeiger“ javlja: Množe se poročila o močnem revolucijonarnem gibanju v italijanski armadi. Potovanje italijanskega vojnega ministra ima svoj glavni vzrok v tem, ker so čete ob splošni stavki v Milanu odpovedale pokorščino in niso hotele nastopati proti stavkajočim. Nad 10.000 mož milanske garnizije se je s svojimi častniki pridružilo temu gibanju in izjavilo, da se bodo prikopili socijalnim revolucijonarcem. Zahtevali so takojšen mir sporazuma, ker nočejo, še enkrat bojevati se za imperijalizem. Nadalje zahtevajo odstranitev kralja in socijalno republiko. Ker prihajajo tudi iz drugih mest Italije slična poročila, se ne morejo smatrati ti pojavi kot lokalni. Od dobro poučene strani se poroča, da so z vlado in njenimi načrti zadovoljni samo še oni častniki, ki niso bili nikoli na fronti in ki se smatrajo sedaj kot premagovalce Nemčije in Avstro-Ogrske.

V Celovcu — anarhija.

Ljubljana, 25. aprila. LDU poroča iz Celovca, da so nemški vojaki opustošili in razbili urade jugoslovanskega zastopstva, dalje prostore hotela Trabesinger in pisarno slovenskega odvetnika dr. Ferdo Müllerja. V mestu vlada anarhija in terorizem.

Najnovejše vesti.

Stvarni popravek k senzaciji o italijanskem odhodu.

Ljubljana, 25. aprila. Kakor se je izkazalo danes, se je pri senzacijski vesti iz Pariza z dne 24. t. m., ki jo je LDU snoči prejel od ČTU zgodil pogrešek, ki ga je vsekakor treba popraviti. Gre za depešo, ki govori o odhodu italijanske delegacije iz Pariza in katero uvod označuje kot uradno vest agencije Havas. Kakor se je moglo ugotoviti danes, se je uredniku ČTU, ki je to depešo diktiral v telefon, zgodilo, da je pozabil povedati, da vsebuje uradno poročilo agencije Havas zgolj prva dva stavka (namreč: „Italijanski delegati so tukaj imeli posvetovanje. Orlando je izjavil, da odpotuje jutri iz Pariza.“) vse drugo pa pozabil povedati, je reprodukcija komentarjev raznih dunajskih listov, predvsem „Achtuhrabendblatta“.

Razpoloženje v Italiji.

Italijanske grožnje z vojno.

LDU Berlin, 25. aprila. DKU „Berliner Tagblatt“ javlja iz Lugana: Pariški dogodki vzbujajo v Italiji neprenehoma jako resen odmev. Časopisje opozarja na možnost razpora. Značilen za razpoloženje v Italiji je uvodnik lista „Popolo d'Italia“, kjer se izvaja, da se Italiji ni treba brigati za Wilsona, pravtako malo ne, kakor se Wilson ni brigal za Italijo, ko je Danski odkupil Antile. Idealizem Anglije temelji na njenih blagajnicah. Italija naj torej zavrne diplomatično zaušnico, lojalno izsiljevanje po alirancih. **Evropski položaj je danes ta, da stoje Nemčija, Avstrija, Ogrska in Bolgarska proti ententi. To je strašen blok.** Na eni strani pa so se odstranile angleške in amerikanske čete polagoma s celine in Anglija potrebuje malone vse svoje čete, da varuje svojo na Irskem, v Egiptu, Indiji, skratka povsod gorečo hišo. Ako bi ententa sklenila mir brez Italije, bo to mir na papirju. **Brez Italije se ne sklene noben mir v Evropi, ali pa preti v kratkem nova vojna.** Naj se v Parizu zbrani diplomati spomnijo, da tri četrtine Evrope noče ničesar vedeti o dvojnih stotih papirja, ki bi jih radi dali podpisati v Versaillesu.

Koroški Slovenci — mirovni konferenci.

Geneve, 25. aprila. (Pos. por.) Jugoslovanska delegacija na mirovni konferenci je prejela sledečo prošnjo koroških Slovencev: Bojimo se, da bi prišli zopet pod nemško gospodstvo, kar bi pomenilo za nas smrtno obsodbo. Prosimo in rotimo Vas iz vsega srca, da zastavite vse svoje moči, da se pridruži zadnja ped slovenske zemlje na Koroškem kraljestvu SHS. Če se to ne zgodi, bo izginilo naše ljudstvo iz te dežele. Hvaležni koroški Slovenci bodo najudanejši državljani jugoslovanske države. Naše geslo je: Jugoslavija ali smrt. Ta prošnja prihaja od ljudstva, ki je trpelo cela stoletja pod groznim pangermanizmom. Prošnja je podpisana od 29 občin.

Orlando, Barzilai in Diaz odpotovali. — Kronski svet v Rimu.

LDU Pariz, 25. aprila. (DKU) Reuterjev urad javlja: Orlando, Barzilai in Diaz so odpotovali snoči ob osmih v Rim. Četrti delegat ostane na svojem mestu.

LDU Geneve, 25. aprila. (DKU) Ministrski predsednik Orlando je sporočil pariškemu korespondentu italijanskih listov, da mu je bila vročena vprašalna pola s podpisi Wilsona, Clemenceauja in Lloyd Georgea, ki se tiče jadranskega vprašanja. Orlando se v podrobnosti ni hotel spuščati, ker pridržuje objavo kralju. Najbrž se bo vršil v Rimu kronski svet, kjer bo igral general Diaz zelo pomembno vlogo.

Orlando odgovarja Wilsonu.

LDU Berlin, 25. aprila. (Dun. KU). „Lokalanzeiger“ poroča iz Berna: Današnji pariški večerni listi objavljajo dolgo izjavo Orlandovo kot odgovor na včerajšnjo Wilsonovo. Orlandova izjava končuje z iskrenim zagotavljanjem prijateljstva Italije z Ameriko. **V diplomatskih krogih upajo, da se bo jadransko vprašanje še povoljno rešilo, kar pa ni gotovo.** Pogajanja se vrše dalje.

Za sporazum. Orlando je odpotoval v Rim.

LDU London, 25. aprila. ČTU Po zasebnih poročilih iz Pariza je Orlando v četrtek odpotoval v Rim, kjer hoče izvedeti stališče, ki ga zavzame italijanska zbornica napram jadranskim zahtevam Italije. Pred odhodom sta se Orlando in Sonnino sestala z Wilsonom, Lloyd Georgom in Clemenceaujem. Vsi so izrazili željo, da bi se dosegel sporazum. Lloyd George in Clemenceau sta izrazila upanje, da bo italijanska zbornica ravnotako delovala na to, da se doseže sporazum.

Nov kompromis. — Italijani nedostopni.

LDU Bern, 24. aprila. Jugoslovanski tiskovni urad poroča: Zadnjo noč se je razširila vest, da je svet treh naprosil italijansko delegacijo, naj se ne prenagli s svojim sklepom, zapustiti konferenco, ampak naj počaka nekaj dni, nakar ji bodo predložili nov načrt za ureditev jadranskega problema. Vsled tega koraka se italijani ne bodo odstranili. Kakor govore, je Wilson v torek izjavil, da je pripravljen skleniti kompromis glede Reke in Adrije in odnehati toliko, da bi bil pripuščen plebiscit samo v nekaterih pristaniških mestih; vršil bi se še-le pozneje. O tem naziranju Wilsona so bili obveščeni italijanski delegatje, ki so pa izjavili, da ne morejo o takem načrtu niti razpravljati in da vztrajajo v polni meri pri svojih prvotnih zahtevah. **Italijanska mirovna delegacija v Parizu je dobila iz Italije poročilo, ki pravi, da prihaja položaj v Italiji čimdalje bolj kritičen in da bi bila vsaka potrata časa pogubonosna.**

Politične razmere v Bosni.

Sarajevo, 25. aprila. (Izv. por.) Srbska rndikalna stranka za Bosno in Hercegovino priredi v Banjaluki velik shod, ki se ga udeleži med drugimi tudi bivši minister prosvete Ljuba Jovanović, dalje za srbsko radikalno stranko v Vojvodini Jasa Tomić, dr. Miletič in Miladinović. Enake shode priredi stranka v Tuzli, Sarajevu in Mostarju. — Med demokratsko muslimansko stranko Jednakost je prišlo do razkola. Dr. Žeković in drugi stopijo v srbsko radikalno stranko, ostali pa se pridružijo demokratskemu bloku. Dr. Hrasnica organizira novo stranko in odpotuje v Belgrad,

Položaj na Dunaju.

Dunaj, 25. aprila. (Izv. por.) Znana „Volkswehr“ ni več zmožna vzdržavati javnega reda. Njeni vojaki naslopajo kot boljševiki. Na cestah napadajo ljudi in jih ropajo. Tako so napadli včeraj na nekem kolodvoru civilista, ki jim ni hotel izročiti zlate ure in zlate verižice. Ustrelili so ga na mestu. Položaj postaja vedno bolj resen.

Novo glasilo JDS.

Sarajevo, 25. aprila. (Izv. por.) Kakor znano je izšla dne 19. t. m zadnja številka „Slavenskoga Juga“. Člani redakcije so vstvpili v uredništvo novega glasila JDS, ki prične izhajati 1. maja.

Minister dr. Korošec v Sarajevu.

Sarajevo, 25. aprila. (Izv. por.) Minister dr. A. Korošec je danes dospel v Sarajevo.

Razne vesti.

Zagreb, 25. azrila. (Izv. poroč.) Dr. B. Livadić, bivši urednik „Savremenika“ in prof. Slivnjak, upravitelj finančnega oddelka mestne občine, sta odpojovala v Belgrad, da povabita prestolonaslednika regenta Aleksandra, min. predsednika Protića in naučnega ministra dr. Alavpovića k svečanostim ob prenosu kosti Zrinjskega in Frankopana.

Sarajevo, 25. aprila. (Izv. por.) Ententni časnikarji so prisostvovali zadnjim sejam črnogorske Narodne skupštine v Podgorici. Odpotovali so v Dubrovnik, od tu v Mostar in Sarajevo.

Aprovizacija.

Iz seje mestnega aprovizacijskega odseka z dne 23. t. m. je poročati: Deželna vlada je nakazala mestni aprovizaciji od došlega vlaka amerikanske masti in špeha po 1 vagon špeha s približno 7000 kg in 1 vagon masti. Nakazana mast in špeh nikakor ne zadostuje, da bilo omogočeno razdeliti maščobo vsemu ljubljanskemu prebivalstvu. Zato odsek sklene, naprositi deželno vlado, da odkaže aprovizaciji vsaj še 1 vagon masti, da bo omogočena razdelitev za celo Ljubljano na osebo pol kilograma masti ali špeha. Razdelitev bo urediti na ta način, da dobe nekateri okraji špeh, dočim drugi okraji mast. Seveda bo cena špehu primeroma nižja od cene masti, da ne bo nihče prikrajšan oziroma odškodovan. Od prejema špeha, oziroma masti bodo izključeni člani železniških aprovizacij in vojne Zveze, kar je tudi pravično, ker bodo imenovani dobili od svojih aprovizačnih razdelavaic amerikansko maščobo. Prvi vlak koruze in pšenice, ki je bila nakupljena po aprovizacijskih nakupovalcih je dospela ravnokar v Ljubljano. Na mestno aprovizacijo odpadajoči del pšenice in koruze je bil oddan takoj v mline, da bo v nekaj dneh omogočeno mestnemu prebivalstvu razdeljevati cenejšo moko oziroma kruh, kot do sedaj. Tudi ostalo nakupljeno žito v Banatu pričakujemo v najkrajšem času v Ljubljani in je drugi vlak že v Osjeku, a ne more vsled transportnih težkoč semkaj. Do srede drugega tedna se peče kot dosedaj kruh iz bele pšenične moke. Od srede naprej se bo 4 dni pekel kruh iz mešanice 20 odstotkov bele 20 odstotkov ržene in iz 50 odstotkov koruzne moke Hlebci bodo tehtali po 70 dkg in stane hlebec K 1·40. Kakšen kruh se bo pozneje pekel, določi aprovizacijski odsek v prihodnji seji. Največje pomanjkanje trpi Ljubljana na petroleju. Aprovizacija je ponovno posredovala pri deželni vladi, da dobimo petrolej. Deželni vladi je bilo do danes nemogoče preskrbeti petrolej. Zatrjuje se, da je petrolej že na potu iz Amerike v naše kraje, vendar pa nihče ne ve, kdaj da pride. Kakor hitro bo deželna vlada razpolagala s petrolejem, aprovizacija takoj vse potrebno ukrene, da se oddeli Ljubljani kolikor mogoče velike količine petroleja. Velika brezposelnost v Ljubljani iznova grozi številni kategoriji stavbinskega delavstva, da bo brez zaslužka in s tem tudi brez kruha. Zvišanje mezd stavbinskemu delavstvu in podraženje materijalij je povzročilo, da se je stavbno delo znatno podražilo. Vsled tega ne dobe podjetništva nobenih naročil in ne bodo mogla zaposliti svojega delavstva. Deželna vlada bo morala na vsak način priskočiti na pomoč in preskrbeti delavstvu delo, ker od svojih mezdnih zahtev delavstvo popustiti ne more, če hoče živeti. Pričeti je brez odloga z državno zgradbo stanovanjskih hiš, ne samo vsled nujnosti, da se zaposli delavstvo in mu s tem omogoči življenske pogoje. Deželna vlada za Slovenijo se naprosi in pozivlja, da preskrbi čimprej po sklepu miru in odprtju mej dovolj manufakturnega blaga iz inozemstva, da se morejo osebito nižji sloji in fiksni nastavljenci primerno obleči; blago naj se odda prebivalstvu po kar najnižjih od vlade določenih cenah in se pri razdelitvi blaga ne sme noben stan protežirati na škodo drugega; komisija vseh strank nadziraj pravilno razdelitev in se naj s primernimi odredbami osobito prepreči, da trgovci, ki bi vzeli razprodajo, ne bi mogli zadrževati in skrivati blaga in ga potem drugam prodajati, po oderuških cenah. Pri odlocitvi maksimalnih cen ne smejo odločati nikaki oziri na posamezne stanove n. pr. na trgovski stan, namreč se morajo upoštevati edinole koristi splošnosti. Enako je postopati tudi pri živilih, ki bi se mogoče oddala trgovcem v prosto razprodajo. Blago naj dobe le oni, ki imajo svoje lastne lokale, da se stem omeji vsaka manipulacija z blagom in obenem omogoči tudi uspešnejša kontrola. Odsek izreče tudi nujno zahtevo, da se mora najstrožje nadzirati vsa trgovina z živili in drugimi neobhodnimi predmeti tako glede cen, kot glede načina prodaje. V sumljivih slučajih je najvestneje uradno dognati nakupno ceno in prisvojeni dobiček. Proti vsakemu, ki bi se prisvajal nepostavne dobičke, je nastopati najstrožje.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Anton Pesek.
Tiska „Zvezna tiskarna“ v Ljubljani.

Proda se:

Oves po 2 K kg prodaja Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ul. 12.

Karbidne svetilke na drobno in debelo razpošilja točno po povzetju, komad po 30 K in 32 K, kakor tudi gorilnike vsake vrste. Tvrdka Martin Sumer, Konjice. 414

Radi selitve prodam pohištvo. Marija Traven, Sv. Petra cesta 5, na dvorišču Hotela Wilson. 416 2—1

Obrabljena okna, okvirje ter žaluzije se ceno prodajo. Poizve se Tabor št. 2, poleg Belgijske vojašnice. 420

Proda se razmnoževalni aparat. Naslov pove uprava. 417 2—1

Proda se več lončenih peči, več vrat za skladišča, več posteljnih odej, pernic in električnih gladilnikov. Naslov pove uprava. 418 2—1

Gostilničarska oprava: mize, stoli, steklenice, prti itd. se proda. Poizve se pri upravništvu. 437 3—1

Kupi se:

Vinske sode 50—500 l vsebine kupim. — Ponudbe na upravništvo pod „Vinski sodi“.

Kupim ali v najem vzamem strojarno za usnje. Naslov pove uprava lista. 401

Služba:

Lep postranski zaslužek se nudi osebam, katere imajo znanje odnosno zveze z hoteliri, kolodvorskim restavracijam, kavarnarji, gostilničarji, vinotoči itd. Ponudbe pod „Postranski zaslužek“ na podružnico „Jugoslavije“ v Celju, Nova ul. 428

Gospodična, popolnoma vešča slovenščine in nemščine in v vseh pisarniških delih dobro izvežbana, želi primerne službe, če mogoče v Ljubljani. Poizve se upravništvu lista in podružnici „Jugoslavije“ v Celju. 429

Več izurjenih šivilj in krojaški pomočnik se sprejme takoj. Plača prve vrste. Anton Mihaliček, Lingarjeva ulica 2. 407 2—1

Solicitatorja sprejme takoj dr. Ivo Benković, odvetnik v Ljubljani, Miklošičeva cesta 6. 433

V termanem kopališču Toplice pri Novem mestu se sprejmejo za letošnjo sezono 1 strojnik, 1 maser in 1 kopališka služkinja (maserka). Ponudbe s prepisi spričeval, katera se ne vrnejo, na ravnateljstvo. 432

Vzgojiteljica, priprosta in zdrava se sprejme takoj k dvema otrokoma v starosti šest in sedem let. — Ponudbe s sliko naj se pošljejo na upravo „Jugoslavije“ v Celju, Nova ul. 427

Šivilja, ki bi v prostem času tudi v trgovini prodajala, se sprejme v trgovino v Celju. 426

Razno:

Vrhniška borza deluje! Dobi se manufakturno blago, riž, čaj, kava itd. — Pred „Črnim orlom“ na Vrhniki.

Pogreša se že par dni privatni uradnik Franc Germovnik. — Podatke o njem prosi Helena Veber v Ljubljani, Bleiweissova cesta 6, I. nadstr. 431

Poizvedba! Komu je kaj znanega o Jožefu Brožiču, kateri je služil pri 122. top. polku, vojna pošta 386 in 385 ter je ob polomu ranjke Avstrije brez sledu izginil. Eventuelni podatki naj se pošljejo proti nagradi na naslov: Josip Brožič, Metlika 46, Dolenjsko. 430

Zastonj stanovanje dobi vpokojenec ali zakonski par brez otrok, kot hišnik v vili Seunig, Lukovica pri Brezovici. Natančneje pri Ivan Seunig, Ljubljane, Star trg 7. 423

Legijonar išče s 1. majem za stalno sobo v sredini mesta s posebnim vhodom in električno razsvetljavo. — Ponudbe na upravo pod „Tehnika“.

Mesečna soba z električno lučjo in separatnim vhodom se išče. Ponudbe na upravništvo lista. 421

Mesečno sobo event. z elektr. razsvetljavo išče dijakinja. Ponudbe pod ‚1. maj‘ na I. Jugoslovanski anončni in informačni zavo Beseljak & Rožanc. Ljubljana, Frančevo nabrežje 5. 422 2—1

U Ljubljanu putujućem sl. občinstvu se preporuča. Restavracija u Prešernovoj ulici 9.

Kdo bi posodil poštenemu Slovencu K 500·— proti 5% obrestim in vrnitvi tekom petih let. Cenj. dopise prosim na uprava lista pod "Obrt". 545

Želim vzeti v najem prodajalnico v kakem industrijskem ali drugem prometnem kraju, da bi bil uspeh gotov. Prosim za cenj. nasvete pod „Jugoslovan“ na upravo lista. 394

Krojaški in čevljarski stroji so dospel. Sukanec, črn in bel, najboljše znamke „Veriga“, se dobi na debelo pri Jos. Petelincu, v Ljubljani, Sv. Petra nasip 7. 546

Slamnike čisti in beli I. jugoslov. tovarna za kemično čiščenje Jos. Reich, Ljubljana. Poljanska c. 4. Podružnica Šelenburgova ul. 4. 210

Popravila ur in zlatnine sprejme **F. Čuden Sin, Ljubljana, nasproti glavne pošte.** 591

Dopisovanje in ženitne ponudbe

Mlada gospica ši želi korespondirati v svrho razvedrila z mladim inteligentnim Jugoslovanom, (visokošolec ali uradnik), ne nad 30 let starim, blagega in veselega značaja. Izključeni niso tudi Hrvati, ker se želim bolje priučiti hrvaščine. Dopisi pod šifro „Blondina“, na upravništvo lista. 435

Resna ženitna ponudba

Mlad, samostojen trgovec v malem mestu na Spodnjem Štajerskem z dobro idočo trgovino mešanega blaga se želi poročiti z gospico ali vdovo brez otrok v starosti do 25 let. Prednost imajo one, ki imajo potrebno trgovsko izobrazbo in primerno premoženje. Diskrecija zajamčeno. Obširneje ponudbe s sliko ki se pod častno besedo vrne, prosim do 5. majnika t. l. na upravništvo „Jugoslavije“ pod ‚Trgovina‘.

RAZPIS.

Pri mestnemu užitninskemu zakupo je izpraznjenih več prejemniških, pregledniških in pazniških mest. 993

Prošnje za ta mesta je vlagati do 30. t. m. pri podpisanem ravnateljstvu.

Ravnateljstvo mestnega užitninskega zakupa
Dunajska cesta štev. 29.

Brzojavne droge

iz borovega, smrekovega, hrastovega in mecesnovega lesa, 6—13 cm dolge, 14—20 cm na tenkem koncu, kupi v večji množini

Guido Rütgers, naprava za lesno impregniranje v Hočah p. Mariboru.

Pisemski papir najfinejše vrste
priporoča 102
Marija Tičar, Ljubljana
Največja izbira umetniških razglednic

Opozarjamo na brošuro:

„Kod naj se potegne pravična meja med Jugoslavijo in Italijo?“

Spisal prof. F. Seidl. Z enim zemljevidom. Založil odsek za zasedeno ozemlje.

Cena 1 krono.

Dobiva se po knjigarnah, v upravništvih „Jugoslavije“ v Ljubljani, Celju, Mariboru, Ptuju in Novem mestu.

Častna izjava.

Podpisana **Marija Orač** zasebnica v Slov. Bistrici izjavljam, da ni nobenega vzroka o gospodu Ivanu Babrosch, strojevodji v Slov. Bistrici, radi njegovega družinskega življenja kaj žaljivega govoriti ter obžalujem odkritosrčno, če sem jaz kaj takega govorila in se zahvaljujem gospodu Ivanu Babrosch, da je odstopil od zasebne obtožbe.

Slov. Bistrica, 23./4. 1919.
Marija Orač.

Baterije in vžigalnike

vseh vrst zopet v zalogi pri
Ignac Vok, Ljubljana
Sodna ulica 7.

K. Linhart, urar

Marija Terezija c. 7,

Velika zaloga **zlatih, srebrnih in niklastih ur** kakor **Omega, Schaffhausen,** stenske ure z nihalom po najnižji ceni. Popravila se sprejemajo vsaki čas in se solidno izvrše 990

Karbid

v vsaki množini dobavlja
Breznik & Fritsch
trgovina z železnino,
Ljubljana, Sv. Petra cesta 17
od 1. 5. t. l. dalje se nahaja trgovina na Francovem nabrežju št. 1, poleg trgovine I. C. Mayer pri frančiškanskem mostu. 991

Otvoritev.

P. n. občinstvu naznanjam, da sem otvorila slovensko gostilno v Kočevju

pri „Hiris“.

Postregla bom vedno z najbo'jšim vinom in izbornimi jedili. Priporočam se p. n. občinstvu za obilen obisk zagotavljajoč najsolidnejšo postrežbo pod skrbnim vodstvom. 928 3—1

Nežika Recelj,
gostilničarka.

Steznike

(moderce)

in vsa v to stroko spadajoča dela izdeluje **po životni meri** in priporoča cenj. damam tu in na deželi

Ana Hutter
Ljubljana,
Dunajska c. 6./II.

Popravila se prijazno sprejemajo. Cene zmerne. Postrežba točna. 890

Čebelni vosek

suhe satine in odpadke svéč kupuje po najvišji dnevni ceni
J. KOPAČ, svečar
Ljubljana, Celovška c. 90.

Fran Kramar

Celje.

Zaloga galanterijskega, norimberškega in modnega blaga ter kranjskih izdelkov. 950

Na debelo in drobno.

GARJE

srbečico, hraste, lišaje, uniči pri človeku in živini mazilo zoper srbečico. Brez duha in ne maže perila. 1 lonček za eno osebo 4 K. Po pošti 5 K poštnine prosto. Prodaja in razpošilja **lekarna Trnkóczy v Ljubljani,** zraven rotovža.

Pristna ljutomerska vina, stara in nova, se točijo v gostilni

„Na škarpi“

Razpošiljajo se tudi po železnici nad 56 litrov. Cene zmerne, blago prvovrstno! Za obilen obisk in naročila se priporoča
JOSIP BOŽIČ
vinski trgovec in gostilničar
Breg—Celje.

VINO

staro in novo,
slivovko, rum itd.
nudim po najnižjih cenah.

Kupujem
suhe gobe, dobre vreče in želod.
M. Rant, Kranj.

Sprejmemo spretne
kolporterje (prodajalce)
za dnevnik „Jugoslavijo“. Zaslužek lep in stalen.
Upravništvo „Jugoslavije“.

Alfonz Breznik

učitelj „Glasbene Matice“ in edini strok. dežel. sodišče
Ljubljana, Kongresni trg št. 16
(nasproti nunske cerkve)
Največja in najsposobnejša tvrdka in izposojevalnica klavirjev, pianinov in harmonijev. Velikanska zaloga vseh glasbenih inštrumentov, strun in muzikalij. 167

Javna dražba
toplokrvnih plemenskih kobil

iz kobilarne v Račjem
bo dne 28. aprila t. l. ob 10. uri dopoldne
v žrebčarni na Selu pri Ljubljani.

Dražbe se smejo udeležiti le priznani rejci iz okr. glavarstev Krško, Novomesto in Črnomelj. Izkazati se morajo s potrdilom županstva. 994

Oddelek za kmetijstvo deželne vlade.

V Ljubljani, dne 25. aprila 1919.
Načelnik: Prelat **Kalan,** l. r.

IVAN JAX in sin,
Ljubljana, Dunajska cesta št. 15.

Šivalni stroji in stroji za pletenje.
izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. Ustanovljena leta 1867. — **Vezenje** poučuje brezplačno. 784
Pisalni stroji Adler.
Kolesa iz prvih tovaren
Dürrkopp, — Styria, — Waffenrad.
Ceniki zastonj in franko.

ULJE.

Preporučam svoje bogato skladište jestivih i stolnih ulja. Primam i obavljam naručbe na najkulantniju poslugu za sve zemlje SHS. 989 3—1

ANTUN BUNČUGA, uvoz i izvoz jestivih i stolnih ulja
Rijeka (Jugoslavensko primorje).

Vizitnice *lične in po nizkih cenah priporoča* *Zvezna tiskarna* *v Ljubljani, Stari trg, štev. 19*

Vsako količino žarnic

s 25, 32, 50, 100, 200 in 300 svečami ter napetostjo od 110 voltov kupuje 988 2—1

Gradska munjara, Karlovac (Hrvatsko).

Glavnica: 200,000.000 kron. **Rezerve okrog 150,000.000 kron.**

Podružnica kreditnega zavoda za trgovino in obrt v Ljubljani

Prešernova ulica 50 v lastnem poslopju.

Prodaja in nakup vrednostnih papirjev; borzna naročila; sprejem in oskrba depotov z vestno revizijo žrebalnih efektov; samoshrambe (Safe-Deposits) pod lastnim zaklepom strank; krediti in predujmi vsake vrste; inkaso in eskont-menic; nakazila in izplačila na vsa mesta tu- in inozemstva; potovalna kreditna pisma; sprejem denarnih vlog na knjižice in tekoči račun, itd. 663 1